

בו צד של עבד כנעני, שדינו כאשה, ופטור מתקיעת שופר. ואין צד העבד שבו יכול להוציא את צד בן חרות של השומע.

אמר מר בבביתא:

”הכל חייבין בתקיעת שופר: כהנים ליום וישראלים”.

וקשה: פשיטא! הרי אף בלא דברי התנא הדבר פשוט שהם חייבים, שהרי, אי הני לא מיחייבי — מאן מיחייבי?!

אם אלו אינם חייבים בתקיעת שופר, מי יהיו חייבים בתקיעת שופר?

ומתרגימן: חיובם של כהנים בתקיעת שופר — אצטריכא ליה, הוצרך התנא להשמיענו.

כי סלקא דעתך אמינא, היה עולה על דעתך לומר: הואיל וכתוב [במדבר כט] בראש השנה: “יום תרועה יהיה לכם”. ומשמע שרק ביום זה יש תרועה, ולפיכך היום הזה נקרא “יום תרועה”.

לכן, רק מאן דליתיה אלא בתקיעה דחד יומא, ישראלי, שאין עליו מצוה לתקוע במשך כל השנה כולה אלא אך ורק ביום אחד בשנה — הוא דמיחייב בתקיעת שופר בראש השנה, כי לגביו נקרא ראש השנה “יום תרועה”, היות ורק בו הוא מריע בשופר.

ואילו הני כהנים, הואיל ואיתנהו, היות והם שייכים במצות תקיעות דכל השנה, דכתיב

וכן אנדרוגינום, שיש לו גם סימני זכר וגם סימני נקבה.

הרי אלו חייבים מספק, שמא הם זכרים.

וכן, מי שהציו עבד וחציו בן חורין, כגון עבד כנעני של שני אדונים, ואחד האדונים שחררו, נמצא חציו עבד וחציו בן חורין, וחייב בתקיעת שופר משום חצי בן חורין שבו.

טומטום⁽⁹²⁾ — אינו מוציא, לא את מינו, טומטום אחר, ולא את שאינו מינו.⁽⁹³⁾

אינו מוציא אפילו את מינו, כי יתכן שהוא עצמו נקבה ואילו חברו הוא זכר.⁽⁹⁴⁾

ואין הנקבה מוציאה את הזכר, היות וכל מי שאינו מחוייב בדבר אינו מוציא את חברו ידי חובתו, כמבואר במשנתנו.

אך אנדרוגינום, שיש בו סימני זכר ונקבה — מוציא את מינו, אנדרוגינוס אחר כמותו. היות שלכולם דין אחד: אם הולכין אחר הזכרות שבהם, הרי כולם זכרים, ואם אחר הנקבות שבהם, הרי כולן נקבות.

אבל לא את שאינו מינו. כי יתכן שהוא נקבה, ופטור מתקיעת שופר, ואילו השומע הוא זכר, וחייב בתקיעת שופר.

מי שהציו עבד וחציו בן חורין — אינו מוציא לא את מינו ולא את שאינו מינו.

אפילו את מינו אינו מוציא, משום שמעורב

93. היינו זכר או אנדרוגינוס.

94. ריטב"א.

92. סימני המין שלו מכוסים, ואין ידוע אם הוא

זכר או נקבה.